

УДК 343.85

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-3-250-255

Філіпенко Н. С. ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса)

ПРИВАТНА ТЕОРІЯ ЕКСПЕРТНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ: ГЕНЕЗА ТА СУЧАСНИЙ СТАН

Здійснено аналіз концептуальних засад, поглядів та ідей щодо розуміння сутності експертної превенції. Сутність експертної превенції полягає у впливі відповідних суб'єктів на злочинність за допомогою використання спеціальних фахових знань. Тобто, до предмета судової експертизи кожного роду та виду слід відносити дослідження обставин, на основі яких можуть і повинні бути розроблені наукові, організаційно-технічні заходи попереджувального характеру.

На думку автора, предметом приватної теорії експертної превенції є теоретичні, нормативно-правові та організаційні закономірності здійснення превентивної діяльності; закономірності виникнення та формування підстав превентивної діяльності на основі єдиної методології, уніфікованого понятійного апарату; перебудову та налаштування теоретичних категорій з урахуванням постійного оновлення, модернізації та видозміни спеціальних експертних знань; нормативно-правове та організаційне забезпечення превентивної експертної діяльності; єдина мова наукової термінології та уніфікація превентивних стандартів тощо.

Ключові слова: криміналістика, судово експертиза, експертна превенція, загальна теорія судової експертизи, приватна теорія експертної превенції, спеціальні знання, судово-експертні установи.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, який безпосередньо пов'язаний з процесами широким перетворень в усіх сферах соціальної практики, одним із головних напрямів діяльності судово-експертних установ є здійснення превентивної діяльності. І небезпідставно, саме превенція злочинів є пріоритетом: злочини є найбільш соціально небезпечними діяннями; вони завдають шкоди життєво необхідним соціальним благам, заважають становленню та розвитку суспільних відносин, перешкоджають правосуддю.

У контексті приведення діяльності судово-експертних установ у відповідність із європейськими стандартами, Україна повинна здійснити багато перетворень: запровадити дієвий процес законодавчої ініціативи щодо реформування судово-експертних установ; розробити механізм політичної, економічної та соціальної стабільності судово-експертних установ; створити працюючу систему діяльності судово-експертних установ; привести діяльність судово-експертних установ у відповідність до міжнародних стандартів тощо. І це не повний перелік завдань, що стоять перед Міністерством юстиції України на шляху до реформування судово-експертної системи. Значною проблемою також є недоліки превентивної діяльності судово-експертних установ України.

Наприклад, у Харківському НДІ судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса превентивна робота проводилася шляхом написання профілактичних повідомлень і рекомендацій в експертних провадженнях. Спираючись на статистичні данні останнього десятиріччя, у 2008 році 35 висновків експерта містили профілактичні рекомендації. У 2018 році, відповідно, лише 3. Як свідчать наведені статистичні данні, кількість превентивних заходів значно знизилася. Тому побудову ефективної системи превентивної діяльності судово-експертних установ України можна розглядати як один із стратегічних напрямів діяльності держави, а вивчення пов'язаних з цим проблем зберігає як наукову, так і практичну актуальність.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблеми експертної превенції піддавалися науковому аналізу в теорії криміналістики, кримінології та інших споріднених галузей правничих наук. Цьому були присвячені роботи вчених радянської доби, сучасних вітчизняних науковців та фахівців закордонних шкіл. Серед них: Т. В. Авер'янова, І. А. Алієв, М. І. Бажанов, В. С. Батиргарєєва, Р. С. Белкін,

© Філіпенко Н.С., 2019

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9469-3650>

filipenko_natalia@ukr.net

Ю. І. Битко, А. Ф. Волобуєв, В. В. Голіна, Д. П. Гуріна, Ф. Е. Давудов, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, В. Ю. Квашиєв, О. М. Ключев, В. П. Колмаков, В. О. Коновалова, В. К. Лисиченко, В. Г. Лукашевич, В. П. Лошманов, В. В. Лук'яненко, Г. А. Матусовський, Г. М. Мінковський, О. Г. Михайлянц, П. П. Михайленко, О. М. Моїсєєв, В. В. Сабадаш, О. О. Свідерський, Е. Б. Сімакова-Єфремян, О. П. Снігер'єв, І. Я. Фрідман, В. Ю. Шепітько, О. В. Шеслер, В. М. Шерстюк, М. Г. Щербаковський, О. П. Угровецький, М. П. Яблоков, В. С. Ядикін та інші. Незважаючи на вагомий внесок у розвиток учення про основи експертної превенції судово-експертних установ і накопичені знання про експертне попередження в окремих видах експертних досліджень, наукові праці зазначених вчених не вичерпали вказаної проблеми, а, навпаки, поставили низку нових питань, які потребують вирішення. Одним із таких питань є побудова приватної теорії експертної превенції.

Для досягнення поставленої мети та завдань використано комплекс загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання. Вихідним із них був діалектичний метод, відповідно до якого всі проблемні питання, що будуть розглядатися в цій статті, представлені у вигляді єдності їх змісту та юридичної форми. Для визначення та поглиблення понятійного апарату використовувалися логіко-семантичний метод; соціологічний (вивчення офіційних, наукових та бібліографічних джерел) – у процесі збору та накопичення наукової інформації про об'єкт дослідження; логіко-юридичний – при розробці науково-обґрунтованих пропозицій з удосконалення чинного законодавства тощо.

Метою статті є аналіз концептуальних засад, поглядів та ідей щодо розуміння сутності приватної теорії експертної превенції.

Виклад основного матеріалу. Експертна превенція є обов'язковим елементом експертних технологій, розглядається вченими криміналістами й процесуалістами та провідними судовими експертами як наукова категорія. Ця категорія базується на експертній ініціативі, яка є передбаченою процесуальним законом реалізацію права експерта наголосити у своєму висновку на факти, що були виявлені при проведенні експертизи, мають значення для справи й профілактики як діяльності експерта з виявлення при проведенні експертного дослідження обставин, які сприяли (могли сприяти) вчиненню правопорушення і з приводу яких йому не були поставлені питання.

Приватна теорія експертної превенції не виникла на «порожньому місці». Її розробці передувала довга та кропітка робота з розробки загальної теорії судової експертизи. Як слушно зазначав І. А. Алієв, загальна теорія судової експертизи повинна відображати закономірності виникнення і розвитку експертиз різних класів, родів, видів; бути синтезованим і систематизованим знанням про судову експертизу як єдину систему, про процеси, що відбуваються в ній. У ній повинні знайти відображення поняття предмета, загальна методологія, навчання про об'єкти, суб'єктів, експертних завдань і методик експертного дослідження, теоретичні аспекти інфраструктури та системно-функціонального аналізу експертної діяльності, а також перспективи створення і розвитку приватних теорій судових експертиз. При цьому вона повинна бути юридичною міждисциплінарною теорією, предметно пов'язаною з кримінальним процесом, криміналістикою, з іншими науками, в тому числі спеціалізованими, що складають основу експертиз різних класів, родів [1, с. 6]. Саме таким критеріям й відповідає приватна теорія експертної превенції.

Виділення експертної превенції в самостійну систему спирається на принцип системного підходу як одного з найбільш перспективних напрямків у розробці методології соціальних досліджень. У процесі такої розробки повинен бути обраний варіант вирішення специфічного системного завдання – виокремлення об'єкта, що досліджується. Таке виокремлення має дуалістичну природу: з одного боку ми можемо виділити рівні соціальної системи, а з іншого – визначити сферу суспільного життя, де дана система буде найбільш життєспроможною та динамічною.

Якщо мова йде про систему експертної превенції, найбільш перспективним, на наш погляд, є її розподіл (виокремлення її елементів) по різних рівнях. Це надасть змогу найбільш ефективного розгляду системи експертної превенції у якості єдиного конгломерату даних та дозволить проаналізувати наявні в системі ціннісні регулятиви та специфіку їх реалізації [2, с. 32].

Такими регулятивами (маркерами або ціннісними інваріантами) для системи експертної превенції є соціальний, правовий та етичний обов'язок вжиття заходів профілактичного характеру співробітниками судово-експертних установ України. Адже саме судові експерти мають можливість встановлення причин та умов злочинів, застосовуючи на практиці спеціальні знання, мають можливості для розробки й реалізації комплексу спеціальних превентивних заходів. Дія зазначеного спеціального комплексного інваріанта даної системи поширюється на всю експертну установу.

Таким чином, системоутворюючими факторами експертної превенції є: реалізація превентивних завдань з використанням спеціальних знань; координація, інформаційне і методичне забезпечення превентивних заходів; уніфікація структури взаємопов'язаних суб'єктів превентивної діяльності; нормативно закріплені суб'єкти превентивної діяльності; однаковість функціонального забезпечення превентивних заходів судово-експертних установ системи Міністерства юстиції України.

Можливість та закономірність використання спеціальних знань співробітниками судово-експертних установ при здійсненні превентивної діяльності не викликає заперечень, адже можливості судової експертизи у виявленні обставин, що сприяють вчиненню злочинів, а також у розробці заходів щодо їх усунення, мають першорядне значення.

Один із основних факторів, що суттєво впливають на дослідження проблем експертної превенції, полягає в тому, щоб взявши її за основу як цілісну систему, розкрити її сутність, якісну специфіку, властиві їй системні інтеграційні якості (склад, структуру, внутрішню і зовнішню організацію, взаємозв'язок компонентів). При цьому акцент ставиться на взаємодії та взаємозалежності окремих компонентів системи, специфіці функціонування всієї системи як єдиного цілого. При цьому необхідним є розмежування сукупних якостей системи та від окремих якостей елементів, з яких вона складається, адже вони можуть суттєво різнитися.

Рішення цього завдання вимагало, в свою чергу, розробки приватної теорії експертної превенції. Усі спроби теоретичних узагальнень, що стосуються окремих елементів превентивної діяльності, без наміру розглядати їх як компоненти однієї системи, без застосування наукового аналізу всієї системи в цілому (наприклад, взаємопов'язаних процесів, що відбуваються в цій системі, їх ієрархічних зв'язків), не змогли забезпечити побудову приватної теорії експертної превенції.

Створення теорії завжди знаменує якісно новий етап у розвитку наукового знання і його позитивного впливу на практику. Приватна теорія експертної превенції покликана систематизувати емпіричне знання та наявні теоретичні узагальнення, описати і пояснити її, розкрити закономірності її функціонування і розвитку.

Разом з тим розробка приватної теорії експертної превенції вимагала вирішення питання про те, в межах якої галузі знань, в світлі якої загальної теорії, вона може бути створена і розвинена.

При розробці даного питання Р. С. Белкін, посилаючись на труди П. В. Копніна, писав, що знання, щоб стати теорією, має досягти в своєму розвитку певної зрілості ... Теорія повинна включати в себе не тільки опис відомої сукупності фактів, а й їх пояснення, закономірності, яким вони підпорядковані ... В теорію входить ряд положень, що виражають закономірні зв'язки. Причому ці положення об'єднані одним загальним началом, що відображає фундаментальну закономірність даного предмета (або сукупності явищ). Якщо немає об'єднуючого загального початку, то ніяка сукупність наукових положень, що відображають закономірні зв'язки, не складе наукової теорії [3, с. 285].

Схожої думки дотримуються й інші вчені. Наприклад, розглядаючи співвідношення загальної теорії та приватних теорій окремих родів і видів експертиз, Т. В. Авер'янова та І. А. Алієв відзначили, що приватні теорії виходять з положень загальної теорії та містять в якості вихідних посилок ті її дані, що відповідають специфіці окремих роду чи виду експертиз. Крім цих даних, що мають загальне значення, зміст приватної теорії складають специфічні наукові підстави даного роду, виду експертиз, характеристика типових методів дослідження і типових методик, що використовуються для вирішення знову-таки типових для цього роду, виду експертиз завдань. Зазначені автори, характеризуючи приватні теорії, зазначають, що вони можуть відрізнятися за рівнем наукового узагальнення. В їх ієрархії можна уявити собі теорії класу, роду, виду і навіть підвиду експертиз, причому кожна наступна в цьому ряду відрізняється більшою конкретизацією від попередньої, зберігаючи в своєму змісті якісь загальні для всіх цих теорій положення [4, с. 158].

Загальна теорія превентивної діяльності досить добре розроблена й описана в ряді взаємопов'язаних правничих наук – кримінології та криміналістики. Але саме теоретичні здобутки криміналістики дозволили сформувати, по-перше, загальну теорію судової експертизи, а, по-друге, розробити на її підґрунті, приватну теорію експертної превенції.

Підставою для формування теорії експертної превенції послужила дискусія про криміналістичну профілактику, що розгорнулася на початку 60-х років минулого століття. До того часу питання про криміналістичну (в тому числі й експертну) превенцію в спеціальній літературі не піднімалося. Лише окремі фахівці-криміналісти (В. П. Колмаков, І. Я. Фрідман, В. Ф. Зудин, І. А. Алієв) [5, с. 107; 6, с. 26; 7, с. 22; 8, с. 56] почали розглядати в своїх роботах основи судово-експертної превенції. У роботах Р. С. Белкіна, присвячених розгляду частин криміналістичних теорій, висловлювалися

твердження про те, що за своїм змістом вони можуть бути «більш загальними» та «менш загальними», відображаючи, відповідно, більшу або меншу предметну область, більш-менш значну групу явищ і процесів [9, с. 172].

Одним із перших почав розробляти положення приватної теорії експертної превенції видатний український науковець В. П. Колмаков. Однак його напрацювання наштовхнулися на велику критику з боку окремих науковців, особливо фахівців-кримінологів. Одним із затятих опонентів В. П. Колмакова був І. Я. Фрідман. Однак, приділивши вивченню цього питання багато часу й накопичивши певний теоретичний масив інформації, він був вимушений погодитися із В. П. Колмаковим, дійшовши висновку, що дана приватна теорія має право на існування, оскільки становить частину предмета криміналістики, є розділом її загальної наукової теорії, та запропонував структуру і зміст цього вчення [10]. Згодом й інші теоретики у сфері криміналістики і судової експертизи розглядали в своїх роботах питання нормативно-правового, організаційного та методико-методологічного характеру здійснення експертної превенції, приділяли значну увагу проблемам контролю за реалізацією рекомендацій, наведених у висновках співробітників експертних установ та спрямованих до правоохоронних органів та інших посадових осіб, до функціональних обов'язків яких входить виконання таких рекомендацій.

Згодом, аналізуючи теоретичний доробок попередників та великий масив емпіричного матеріалу, І. А. Алієв обґрунтував необхідність конструювання приватної теорії експертної профілактики, визначив її принципи та функції, зміст і структуру, а також закономірності її побудови та окреслив взаємодію її компонентів із іншими видами профілактичної діяльності [11, с. 21]. У цьому зв'язку Р. С. Белкін вказував, що в контексті загальної теорії судової експертизи, об'єктом якої є практична експертна діяльність, приватна теорія має право на існування, оскільки відображає самостійний і до того ж вельми істотний напрямок експертної практики, який з повним правом можна назвати експертною профілактикою [12, с. 161].

Той факт, що приватна теорія експертної превенції вивчає практично той самий об'єкт, що і загальна теорія судової експертизи, представляє доцільним попередньо проаналізувати зміст предмета загальної теорії. При цьому береться до уваги той факт, що й сама ця теорія переживає істотні якісні зміни: у правовому регулюванні судово-експертної діяльності, розширенні сфер застосування спеціальних знань, накопиченні й систематизації нового фактичного матеріалу тощо.

Сам процес формування наукових уявлень про предмет загальної теорії судової експертизи має тривалу історію і не завершений до цього часу. У науковій літературі міститься великий та вельми детальний аналіз цієї дефініції.

Наприклад, С. Ф. Бичкова визначає предмет загальної теорії судової експертизи як систему теоретичного знання, що відображає на метапредметному рівні загальні закономірності розвитку наукових основ судової експертизи та експертної діяльності [13, с. 124].

Визначення предмета загальної теорії судової експертизи, на думку Т. А. Авер'янової, це система світоглядних і праксеологічних принципів як самої теорії, так і її об'єкта – експертної діяльності, приватних теоретичних побудов в цій області наукового знання, методів розвитку теорії та здійснення експертних досліджень, процесів і відносин, тобто комплексне наукове відображення судово-експертної діяльності [14, с. 261]. Недоліком даної дефініції, на наш погляд, є відсутність аналізу правових та організаційних засад судово-експертної діяльності.

Враховуюче викладене, вважаємо, що предметом приватної теорії експертної превенції є теоретичні, нормативно-правові та організаційні закономірності здійснення превентивної діяльності; закономірності виникнення та формування підстав превентивної діяльності на основі єдиної методології, уніфікованого понятійного апарату; перебудова та налаштування теоретичних категорій з урахуванням постійного оновлення, модернізації та видозміни спеціальних експертних знань; нормативно-правове та організаційне забезпечення превентивної експертної діяльності; єдина мова наукової термінології та уніфікація превентивних стандартів тощо.

Висновки. Підсумовуючи викладене, хочемо зазначити, що:

1. Генеза судової експертизи як науково-теоретичної категорії переконливо свідчить, що вона знаходиться в процесі безперервного розвитку, а постійно діючим фактором її еволюції є процеси диференціації та інтеграції знань в цій предметній галузі. На практиці це означає постійне виникнення нових областей наукового знання, поглиблена розробка яких часто призводить до виникнення нових теорій всередині базової науки. Такі теорії, отримавши певну ступінь автономії, поглиблюють (уточнюють) знання в межах свого предмета та вже на новому теоретичному рівні вбудовуються в тканину базової науки, збагачуючи її. Такий процес, на нашу думку, відбувається з системою

знань про приватну теорію експертної превенції.

2. Розвиток та поглиблення приватної теорії експертної превенції дозволяє сформулювати основні закономірності, притаманні превентивним процесам судово-експертної діяльності. До їх числа відносяться: закономірності виникнення і розвитку нормативно-правових та організаційно-методичних основ експертної превенції; закономірність отримання в результаті превентивної діяльності інформації про факти чи обставини, що сприяють вчиненню злочинів, та усунення або мінімізація їх впливу на суспільне життя; закономірність зростання авторитету судово-експертної установи в умовах прискорення науково-технічного прогресу і сприйняття результатів їх діяльності особами, що не володіють відповідними спеціальними знаннями; уніфікація методів і засобів превентивної діяльності та підтримки її інваріантності у правовому полі експертної діяльності; формування специфічного понятійного апарату, мови теорії, яка адаптує поняття, запозичені з інших споріднених галузей знань, до превентивної діяльності судово-експертних установ.

3. Обсяг знань, систематизований тією чи іншою теорією, а також її місце в загальній системі науки, визначається її предметом. У науці досить часто предмет теорії висловлюють через систему досліджуваних закономірностей, узагальнених і сформульованих у формі визначення. Так, на нашу думку, предметом приватної теорії експертної превенції є теоретичні, нормативно-правові та організаційні закономірності здійснення превентивної діяльності; закономірності виникнення та формування підстав превентивної діяльності на основі єдиної методології, уніфікованого понятійного апарату; перебування та налаштування теоретичних категорій з урахуванням постійного оновлення, модернізації та видозміни спеціальних експертних знань; нормативно-правове та організаційне забезпечення превентивної експертної діяльності; єдина мова наукової термінології та уніфікація превентивних стандартів тощо.

4. Значення приватної теорії експертної превенції полягає також в узагальненні безпосереднього досвіду організації такої діяльності, яке може бути виражено у вигляді системи принципів. Їх, на нашу думку, утворюють: принцип законності і дотримання прав і свобод людини і громадянина; принцип професійної незалежності та професійної етики експертів; принцип конфіденційності; принцип лідерства очільника судово-експертної установи; принцип кваліфікації та залучення всього персоналу; принцип постійного покращення превентивної діяльності; фактологічний принцип прийняття рішень тощо.

5. Незважаючи на поширення окремих елементів експертної превенції в практиці судово-експертних установ, до теперішнього часу розвиток теоретичних основ, концептуальних підходів до її структури і способів побудови ще знаходяться на недостатньому рівні розвитку. Тому ми вважаємо за необхідне запропонувати визначення центрального поняття в концепції приватної теорії експертної превенції: це категорія, з якою сукупність її характеристик виконує вимоги, що пред'являються правовою системою держави у здійсненні превентивної діяльності.

6. Враховуючи важливість здійснення превентивної діяльності судово-експертними установами України та майже повну відсутність прогресу в цьому напрямку, вважаємо за необхідне доповнити Закон України «Про судову експертизу» розділом «Превентивна діяльність». Аналогічні зміни повинні з'явитися й у Наказі Міністерства юстиції України № 53/5 від 08.10.98 р. «Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень».

Бібліографічні посилання

1. Алиев И. А. Проблемы судебно-экспертной профилактики. автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Киев, 1990. 32 с.
2. Алиев И. А. Проблемы экспертной профилактики. Баку: Азернешр, 1991. 312 с.
3. Криминалистика: Учебник для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Россинская / под ред. Р. С. Белкина. М.: НОРМА, 2001. 990 с.
4. Алиев И. А., Аверьянова Т. В. Концептуальные основы общей теории судебной экспертизы. Баку, 1992.
5. Колмаков В. П. Некоторые вопросы криминалистической профилактики преступлений. *Советское государство и право*, 1961. № 12. С. 106-109.
6. Фридман И. Я. Судебная экспертиза и вопросы предупреждения преступлений. автореф. дис... д-ра юрид. наук, 1974. 40 с.
7. Зудин В. Ф. Предупреждение преступлений в практике судебной экспертизы. *Советская юстиция*, 1962. № 21. С. 19-24.
8. Алиев И. А. Деятельность судебно-экспертных учреждений по предупреждению преступлений. Баку, 1988. 183 с.
9. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия. М. БЕК, 1997.
10. Фридман И. Я. Вопросы правового регулирования профилактической деятельности экспертов и судебно-экспертных учреждений. *Криминалистика и судебная экспертиза*. Вып. 6. Киев, 1976.

11. Алиев И. А. Правовые и организационные проблемы экспертной профилактики. Баку, 1987. 96 с.
12. Белкин Р. С. Курс криминалистики. В 3 т. Т. 2, Частные криминалистические теории. М.: Юрист, 1997. 464 с.
13. Бычкова С. Ф. Становление и тенденции развития науки о судебной экспертизе. Алма-Ата, 1992. 165 с.
14. Аверьянова Т. В. Этапы развития судебной экспертизы. Ученые-криминалисты и их роль в совершенствовании научных основ уголовного судопроизводства. материалы межвузов. науч.-прак. конф. (к 85-летию со дня рождения Р.С. Белкина) в 2-х ч. Ч.1. М. БЕК, 2007. С. 257-266.

Надійшла до редакції 02.09.2019

References

1. Aliyev, I.A. (1990) Problemy sudebno-ekspertnoy profilaktiki [Problems of forensic prevention]. Kyiv [in Russ.].
2. Aliyev, I.A. (1991) Problemy ekspertnoy profilaktiki [Problems of expert prevention]. Baku [in Russ.].
3. Kriminalistika: Uchebnik dlya vuzov (2001) [Forensics: textbook for universities] / T.V. Aver'yanova, R.S. Belkin, Y.G. Korukhov, Ye.R. Rossinskaya / pod red. R.S. Belkina. M.: NORMA [in Russ.].
4. Aliyev I.A., Aver'yanova T.V. (1992) Kontseptual'nyye osnovy obshchey teorii sudebnoy ekspertizy [The conceptual basis of the general theory of forensic examination]. Baku [in Russ.].
5. Kolmakov, V.P. (1961) Nekotoryye voprosy kriminalisticheskoy profilaktiki prestupleniy [Some issues of forensic crime prevention. Soviet state and law]. Kyiv [in Russ.].
6. Fridman, I.YA. (1974) Sudebnaya ekspertiza i voprosy preduprezhdeniya pre stupleniy [Forensic examination and questions of crime prevention]. Moskva [in Russ.].
7. Zudin, V.F. (1962) Preduprezhdeniye prestupleniy v praktike sudebnoy ekspertizy [Prevention of crime in the practice of forensics]. *Sovetskaya yustitsiya*, 21 [in Russ.].
8. Aliyev, I.A. (1988) Deyatel'nost' sudebno-ekspertnykh uchrezhdeniy po preduprezhdeniyu prestupleniy [Activity of forensic institutions for the prevention of crimes]. Baku [in Russ.].
9. Belkin, R.S. (1997) Kriminalisticheskaya entsiklopediya [Forensic Encyclopedia]. M.: BEK,.
10. Fridman, I. YA. (1976) Voprosy pravovogo regulirovaniya profilakticheskoy deyatel'nosti ekspertov i sudebno-ekspertnykh uchrezhdeniy [Questions of legal regulation of the preventive activities of experts and forensic institutions]. Kyiv [in Russ.].
11. Aliyev, I.A. (1987) Pravovyye i organizatsionnyye problemy ekspertnoy profilaktiki [Legal and organizational problems of expert prevention]. Baku [in Russ.].
12. Belkin, R.S. (1997) Kurs kriminalistiki / Chastnyye kriminalisticheskiye teorii [Forensics course / Private forensic theory]. M.: Yurist [in Russ.].
13. Bychkova, S.F. (1992) Stanovleniye i tendentsii razvitiya nauki o sudebnoy ekspertize [Formation and development trends of science of forensic science]. Alma-Ata [in Russ.].
14. Aver'yanova, T.V. (2007) Etapy razvitiya sudebnoy ekspertizy [Stages of development of forensic examination]. M.: BEK [in Russ.].

SUMMARY

Filipenko N. Ye. Private theory of expert prevention: genesis and current status. This article analyzes the conceptual foundations, views and ideas on understanding the essence of expert prevention. Essence of expert prevention lies in the influence of relevant subjects on crime through the use of specific expertise. That means that subject of forensic examination of each kind and type should be attributed to the study of circumstances on the basis of which scientific, organizational and technical measures of a preventive nature can and should be developed.

The empirical prerequisites for the emergence and development of forensic research have been investigated: accumulation of empirical facts in the theory of forensic science and other sciences, manifestation of integration processes. Formation of theoretical and applied foundations of private theory of expert prevention. The concept and structure of the private theory of expert prevention, its place and role in the theory of forensic science and judicial examination are considered. It is noted that the study of the current state of the theory and practice of private expert theory has allowed to establish that it has a common beginning and justification. Private theory of expert prevention as a system of interconnectedness includes: idea, principles, great empirical material, which is the cornerstone of the theory, general and specific tasks, functions and goals of the theory, etc.

On the basis of the conducted analysis it is proved that the principles of a systematic approach and construction, which provide its structure, connection with the general theory of forensic examination and the general theory of criminology, a combination of theoretical and applied (practical) researches serve as a justification for the creation of a private theory of expert prevention.

It is emphasized that the formation of the theory of expert prevention is the need to create this theory in order to successfully combat crime specific expertise using.

The relation between the concepts of "general forensic theory" and "private theory of expert prevention" has been investigated, since ambiguity of both scientific understanding and practical application is one of the main problems that cannot be overcome in the forensic research of the phenomenon of expert prevention. appropriate conceptual categorical apparatus.

Keywords: *criminalistics, forensic science, expert prevention, forensic science, forensic science general theory, forensic science private theory, specific expertise, forensic science institutions.*